

ZELFSTANDIG

Wat moet je weten als je zelfstandige wordt?

Het grote avontuur gaat beginnen: je start als zelfstandige! Dat lukt niet zonder voorbereiding. UCM maakt je wegwijs. Kom meer te weten over dit specifieke statuut, de stappen die je moet ondernemen en je rechten en verplichtingen.

ZELFSTANDIGEN EN HUN OMGEVING

Een **zelfstandige** is iemand die in België een beroepsactiviteit uitoefent zonder verbonden te zijn door een statuut of een arbeidsovereenkomst. Het moet gaan om een beroepsmatige activiteit met een winstoogmerk.

De volgende personen zijn **ook zelfstandigen**:

- **vennootschapsmandatarissen** (wanneer het **mandaat kosteloos** is hoeven ze zich onder bepaalde voorwaarden niet aan te sluiten)
- **werkende vennoten/aandeelhouders**, ongeacht of ze al dan niet mandataris zijn
- **Helpers** zijn mensen die **een zelfstandige bijstaan** in zijn beroep, maar **niet met hem zijn verbonden door een arbeidsovereenkomst**. Ze moeten pas aansluiten vanaf 1 januari van het jaar waarin ze 20 worden, tenzij ze voor die datum trouwen. In dat geval moeten ze aansluiten vanaf het kalenderkwartaal waarin ze trouwen
- **meewerkende echtgenoten** zijn de **gehuwde of wettelijk samenwonende partner die een zelfstandige bijstaan** bij zijn activiteit. Ze worden enkel aangesloten als meewerkende echtgenoot als ze geen eigen socialezekerheidsrechten hebben. Op een paar uitzonderingen na, hebben ze recht op dezelfde voordelen als hun echtgenoot. **Wettelijk samenwonenden** die hun socialezekerheidsrechten vrijwaren moeten aansluiten **als helper** (en niet als meewerkende echtgenoot).

Hoofdberoep of bijberoep?

Het onderscheid tussen zelfstandige in hoofdberoep en bijberoep hangt af van **je beroepssituatie**.

Zelfstandige in hoofdberoep

Je besteedt het **grootste deel van je tijd** aan je activiteit. Als je geen andere nevenactiviteit hebt of als je minder dan halftijds werkt in loondienst, word je beschouwd als zelfstandige in hoofdberoep.

Zelfstandige in bijberoep

Je oefent een zelfstandige activiteit uit naast een **andere beroepsactiviteit**, die minstens **halftijds** is.

Dat is zo voor:

- mensen die **een activiteit** in loondienst uitoefenen voor ten minste een halftijdse arbeidsregeling op kwartaalbasis (gebaseerd op het door een voltijdse werknemer gepresteerde werkrooster)
- vastbenoemde leerkrachten voor ten minste 6/10 van het werkrooster dat vereist is voor de toekenning van een volledige wedde.

Onder voorwaarden worden bepaalde situaties gelijkgesteld met de uitoefening van een andere beroepsactiviteit (gerechtigden op een werkloosheidsuitkering onder voorbehoud van aanvaarding door de RVA of op een arbeidsongeschiktheidsuitkering, tijdskrediet, ontvangen van een ontslagvergoeding, pensioen).

Zelfstandige in bijberoep: belangrijk principe

Om aan te sluiten als zelfstandige in bijberoep, moet je al sociale dekking genieten onder een ander socialezekerheidsstelsel (en dit bewijzen met een officieel bewijsstuk zoals een attest van je werkgever, attest van de RVA, toelating van je ziekenfonds, enz.).

OPGELET

Als je onbetaald verlof hebt genomen, zorg er dan voor dat je op kwartaalbasis niet minder dan halftijds werkt... Als je dat wel doet, word je voor dat kwartaal in hoofdberoep aangesloten.

Als je halftijds bent tewerkgesteld, heeft een dag onbetaald verlof al tot gevolg dat je in hoofdberoep wordt aangesloten.

JE VERPLICHTINGEN ALS ZELFSTANDIGE

Kom langs bij het Ondernemingsloket

Voordat je start als zelfstandige **moet je langskomen** bij het Ondernemingsloket.

Je UCM-consulent:

- gaat na of je over **kennis van bedrijfsbeheer** (enkel in Wallonië) beschikt en de **beroepskennis** (in Wallonië en Brussel) hebt voor de beroepen waar dat is vereist
- zorgt voor je **inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen** (KBO), wat nodig is vóór je je activiteit start. Je krijgt dan je ondernemingsnummer
- gaat na of je activiteit **btw-plichtig** is en begeleidt je om de formaliteiten te vervullen. Als je activiteit bestaat uit het leveren van goederen en/of diensten die onder het btw-wetboek vallen, wordt ze beschouwd als btw-plichtig. Een helper is ook btw-plichtig (met uitzondering van bepaalde helpers die familieleden zijn).

Sluit aan bij het Sociaal verzekeringsfonds

Voordat je aan de slag gaat, moet je aansluiten bij het Sociaal Verzekeringsfonds UCM. Je kunt dit doen **tijdens je bezoek aan de ondernemingsloket UCM** of **via onze online formulieren**. Doe je dit te laat, dan kan het RSVZ een administratieve geldboete opleggen.

Het Sociaal verzekeringsfonds:

- **berekent en int** de sociale bijdragen
- **meldt je ziekenfonds** dat de sociale bijdragen voor een jaar zijn betaald (sluit dus zeker aan bij een ziekenfonds)
- **licht je in** over je sociale rechten en verplichtingen
- **kent je bepaalde rechten toe:** moederschapshulp, vaderschapsuitkering/geboorte-uitkering, familieplan, rouwuitkering, overbruggingsrecht, enz.

OPGELET

Meld je Sociaal verzekeringsfonds binnen 15 dagen wijzigingen in de gegevens op je aansluitingsverklaring.

Wil je overstappen naar het Sociaal verzekeringsfonds UCM?

Ben je aangesloten bij een ander Sociaal verzekeringsfonds dan UCM en **wil je naar ons overstappen**? De formaliteiten zijn eenvoudig, maar je moet:

- **sinds vier jaar** aangesloten zijn bij hetzelfde Fonds
- **vóór 30 juni** de formaliteiten hebben vervuld, zodat je aansluiting ten vroegste op 1 januari ingaat
- **in orde zijn met je sociale bijdragen.**

Goed om te weten

Vergeet niet om je ziekenfonds te melden dat je zelfstandige bent geworden.

Om de overstap te doen [vul je gewoon het formulier in](#) op onze website.

Na 1 januari van het jaar waarin je de pensioenleeftijd bereikt of als zelfstandige een vervroegd pensioen begint te ontvangen, kan je niet meer bij ons Fonds aansluiten.

Betaal sociale bijdragen

De sociale bijdragen worden berekend en geïnd door het Sociaal verzekeringsfonds.

In de loop van de eerste maand van elk kwartaal **sturen we je een afrekening**. Hierop staat het te betalen bedrag van je sociale bijdragen. Bij deze bijdragen komen nog de beheerskosten van het Fonds (een percentage dat is vastgesteld door de minister van Zelfstandigen).

Let op de einddatum

Om je bijdrage te betalen, heb je tot de laatste dag van het kalenderkwartaal waarop de bijdrage betrekking heeft. De bijdrage wordt pas als betaald beschouwd als het bedrag is bijgeschreven op de financiële rekening van ons Sociaal Verzekeringsfonds. Hou hier rekening mee! Als je niet vóór de vervaldatum betaalt, moet je een **wettelijke forfaitaire verhoging van 3%** betalen per kalenderkwartaal dat je te laat bent. Daarbij komt een **eenmalige bijkomende vermeerdering van 7%** die op 1 januari van het kalenderjaar wordt toegepast op een onbetaalde bijdrage of onbetaald bijdragesaldo waarvan de uiterste betaaldatum tussen 1 januari en 31 december van het voorgaande jaar lag.

Uitzondering: startende zelfstandigen die zich vóór hun eerste activiteitsdag hebben aangesloten. Ze hebben dan een **extra kwartaal** om de sociale bijdragen voor de eerste twee kwartalen van activiteit te betalen.

De bijdrage is volledig verschuldigd voor elk begonnen kalenderkwartaal, zelfs als de activiteit slechts gedurende een deel van het kwartaal werd uitgeoefend.

Wist je dat?

Heb je geen afrekening ontvangen? Je vindt je afrekening in je klantenruimte als zelfstandige [UCM.be](https://www.ucm.be).

Voorlopige berekening bij start van de activiteit

Je wordt beschouwd als een startende zelfstandige vanaf het kwartaal waarin je begint tot het einde van het 3e volledige kalenderjaar van activiteit (een volledig kalenderjaar omvat vier kwartalen).

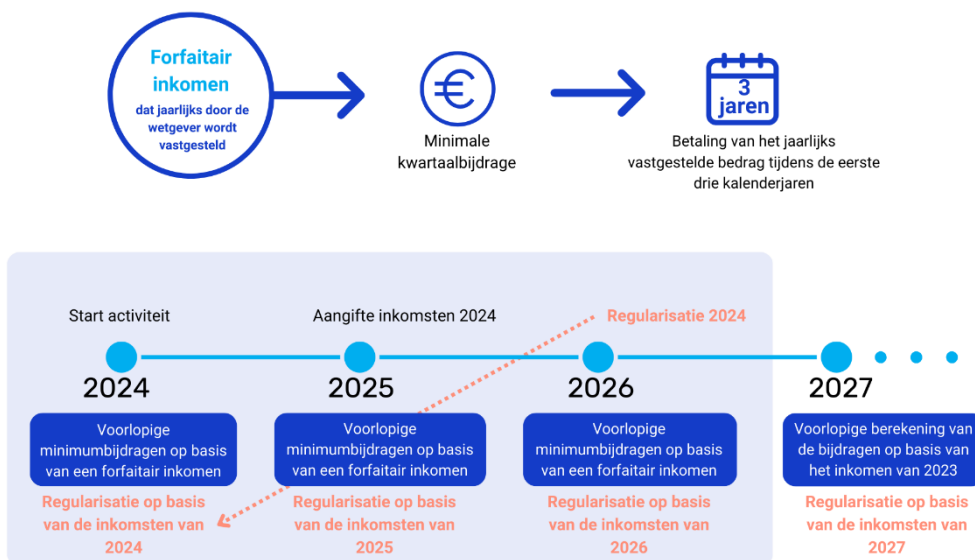
Als starter zijn de voorlopige bijdragen gebaseerd op een **forfaitair inkomen** (dat elk jaar wordt vastgelegd door de wetgever). Op basis van dat inkomen wordt een **minimumbedrag vastgesteld**. In 2026 is het minimuminkomen voor een zelfstandige in hoofdberoep vastgesteld op € 17.374,08 en de bijdrage op € 926,48.

Wist je dat?

Start je in hoofdberoep? Je hebt tijdens de eerste vier kwartalen (onder bepaalde voorwaarden) recht op een bijdragevermindering. Lees er meer over in onze nota "[Bijdragevermindering voor starters](#)".

Start activiteit

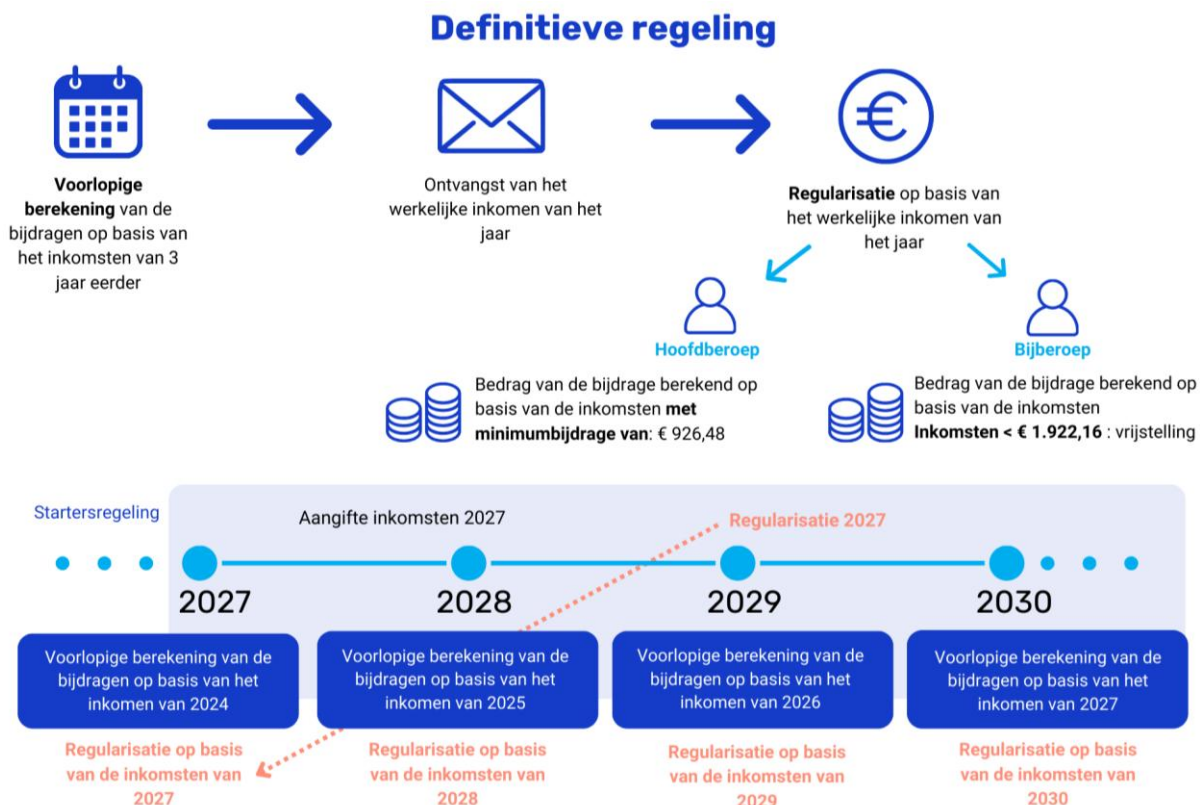

Voorlopige bijdrage in de definitieve regeling

Als je je activiteit sinds meer dan drie volledige kalenderjaren uitoefent, ga je over naar de definitieve regeling.

Ons Sociaal Verzekeringsfonds berekent dan voorlopig je sociale bijdragen **op basis van de inkomsten van het derde voorafgaande jaar**. Het bedrag op de afrekening is dus gebaseerd op de wettelijk geïndexeerde inkomsten van drie jaar eerder (om de stijging van de kosten van levensonderhoud te compenseren).

Zo worden de **bijdragen van 2026** voorlopig berekend **op basis van de geïndexeerde inkomsten van 2023**. Op die geïndexeerde inkomsten wordt de schaal van de sociale bijdragen toegepast die afhangt van je categorie (bijberoep, hoofdberoep, enz.) en van je inkomsten. De bijdrage voor een zelfstandige in hoofdberoep is minimaal € 926,48 en maximaal € 5.309,72 per kwartaal.

Betalingen bijsturen

In januari deelt ons Sociaal Verzekeringsfonds je in eerste instantie een **voorlopige kwartaalbijdrage** mee, die ofwel is gebaseerd op je inkomsten van drie jaar geleden (2023), ofwel op een forfait bedrag als je je activiteit recent bent gestart.

Je hebt **drie opties**:

1. **je betaalt het bedrag** dat het Sociaal Verzekeringsfonds aan het begin van het jaar **voorstelt** als je inkomsten dezelfde zijn als in 2023, of met het forfait als je starter bent (€ 17.374,08 jaarinkomsten voor zelfstandigen in hoofdberoep)
 2. **je blikt vooruit en betaalt meer** dan wat wordt voorgesteld, omdat je weet dat je inkomsten hoger zullen zijn dan die van 2023 of hoger dan het forfait als je starter bent. Zo voorkom je dat je bij de eindafrekening een te hoog bedrag aan sociale bijdragen moet bij betalen.
 3. als je langer dan drie jaar zelfstandig bent, kan je **onder bepaalde voorwaarden vragen om minder** sociale bijdragen te betalen.
- Ben je echter zelfstandige in hoofdberoep of meewerkende echtgenoot, dan kan je **niet minder betalen dan de minimaal verschuldigde bijdrage**.

Wist je dat?

Wil je het bedrag van je kwartaalbijdrage verhogen of verlagen?

Doe het in enkele muisklikken! Ga rechtstreeks naar je dossier als zelfstandige in je [Klantenruimte voor zelfstandige](#) en vraag een aanpassing van het bedrag van je bijdragen aan.

OPGELET

Als je een bijdragevermindering hebt gekregen, raadpleeg dan je boekhouder om er zeker van te zijn dat je in 2026 het bedrag van de inkomsten waarop de vermindering werd toegekend, niet zal overschrijden. Als je definitieve bijdragen hoger zijn dan je voorlopige verminderde bijdragen, moet je verhogingen van 3% per kwartaal en 7% per jaar betalen. Deze verhogingen komen bovenop de te regulariseren extra bijdragen.

Regularisatie an de bijdragen

Wanneer je je aanslagbiljet ontvangt, deelt de belastingadministratie je werkelijke inkomsten ook mee aan je Sociaal Verzekeringsfonds. Alle sociale bijdragen van het betreffende jaar worden **geregulariseerd op basis van de werkelijke inkomsten** die door de fiscus worden meegedeeld (inkomsten van 2026 voor het jaar 2026).

Je ontvangt dan een eindafrekening met het bedrag dat je moet bijbetalen of het teveel betaalde bedrag dat aan je wordt terugbetaald.

Voor **zelfstandigen in hoofdberoep**:

Als je inkomsten lager zijn dan € 17.374,08, is de minimale kwartaalbijdrage van € 926,48 verschuldigd.

Als je inkomsten tussen € 17.374,08 en € 75.024,54 liggen, wordt een jaarpercentage van 20,5% toegepast.

Als je inkomsten tussen € 75.024,54 en € 110.562,42 liggen betaal je:

- 20,5% op de schijf van € 0 tot € 75.024,54
- 14,16% op de schijf van € 75.024,54 tot € 110.562,42.

Als je inkomsten hoger zijn dan € 110.562,42, betaal je een kwartaalbijdrage op basis van een inkomen dat wordt begrensd tot € 110.562,42.

Voor **zelfstandigen in bijberoep**:

De percentages zijn identiek. Onder de € 1.922,16 betaal je echter geen bijdragen. Tussen € 1.881,46 en € 17.374,08 wordt een jaarpercentage van 20,5% toegepast. Boven € 17.374,08 betaal je dezelfde bijdragen als een zelfstandige in hoofdberoep.

Na **de pensioenleeftijd**:

Als je na je pensioenleeftijd als zelfstandige blijft werken en je ontvangt een rustpensioen, dan wordt een jaarpercentage van 14,7% toegepast. Als je jaarinkomen lager is dan € 3.844,32, ben je vrijgesteld van het betalen van sociale bijdragen.

Vrijstelling of vermindering van bijdragen

Als je je tijdelijk in een moeilijke financiële of economische situatie bevindt, kan je **vrijstelling van bijdragen** aanvragen. Houd er echter rekening mee dat een toegekende vrijstelling van bijdragen kan leiden tot het verlies van het toekomstige recht op pensioen voor de betreffende periodes.

Als je een zeer laag inkomen hebt, kan je (afhankelijk van de aard van je aansluiting) ook **vrijstelling of vermindering van je bijdragen aanvragen**. Deze mogelijkheid kan echter je huidige en toekomstige persoonlijke rechten (ziekte- en invaliditeitsverzekering, pensioen, enz.) in gevaar brengen. Je moet dus bewijzen dat deze rechten op een andere manier zijn gewaarborgd.

Invordering van bijdragen

Als je een bijdrage niet aan **het einde van het kwartaal hebt betaald, ontvang je een** herinnering. Als je niet reageert, volgt een **ingebrekestelling** door een deurwaarder. In laatste instantie zal het Sociaal Verzekeringsfonds je moeten dagvaarden voor de Arbeidsrechtbank of een dwangbevel tegen je uitvaardigen. Een deurwaarder zal het vonnis of het dwangbevel uitvoeren.

JE RECHTEN ALS ZELFSTANDIGE

Ik heb gezondheidsproblemen

Geneeskundige verzorging

Je medische kosten worden terugbetaald door het ziekenfonds.

Arbeidsongeschiktheid

Er is een wachttijd van zes maanden (er zijn mogelijkheden om van die wachttijd te worden vrijgesteld). Je ontvangt een vergoeding vanaf de eerste dag van de arbeidsongeschiktheid, als die ten minste acht dagen duurt, en dit gedurende de volgende twaalf maanden. Na de periode van vergoedbare arbeidsongeschiktheid gaat de invaliditeit in.

Ik krijg kinderen

Moederschaps-/vaderschapsverlof, adoptie- of pleegzorgverlof

- Moeder: je hebt recht op verlof met uitkeringen
- Adoptie/pleegzorg: je hebt recht op verlof met uitkeringen
- Vader of meemouder: je hebt recht op verlof met uitkeringen.

Geboortehulp

- Moeder: je hebt recht op 105 dienstencheques (moederschapshulp)
- Vader of meemouder: je hebt recht op een terugbetaling van dienstencheques voor een waarde van € 135.

Vrijstelling van sociale bijdragen

Moeder: je betaalt geen sociale bijdrage voor de twee kwartalen die volgen op de bevalling. Deze vrijstelling is automatisch en je rechten worden gewaarborgd.

Geboortepremie en kinderbijslag

Je hebt recht op een geboorte- of adoptiepremie.

Ik stop of onderbreek mijn activiteit

Overbruggingsrecht

Je hebt recht op een vergoeding met behoud van rechten (behalve pensioen) als je je activiteit onderbreekt of stopzet als gevolg van:

- faillissement
- economische moeilijkheden
- een toevallige gebeurtenis: brand, overstroming, beslissing van een externe economische speler, enz.

Voortgezette verzekering

Je sluit een facultatieve verzekering tegen betaling waarmee je je rechten tijdelijk kunt behouden.

Gelijkstelling ziekte

Als je wegens arbeidsongeschiktheid je activiteit minstens een kwartaal stopzet, kan je je rechten vrijwaren zonder dat je sociale bijdragen betaalt.

Ik ga door een moeilijke periode

Rouwverlof

Als je echtgenoot of een kind overlijdt, heb je gedurende tien dagen recht op een uitkering.

Familieplan

Je hebt recht op een uitkering en/of vrijstelling van sociale zeker bijdragen als je activiteit onderbreekt voor het bijstaan van:

- een zwaar zieke naaste
- een kind met een handicap
- een naaste van wie het levenseinde nadert.

Ik wil mijn welzijn verbeteren

UCM biedt je een scala aan tools en diensten:

- sensibiliseringsworkshops
- een 'welzijnsteam' dat je informeert en wegwijs maakt
- informatiebronnen en nieuws op UCM.be
- een zelfdiagnosetool en een applicatie om jezelf te toetsen

Ik ga met pensioen

Rustpensioen

Na het einde van je loopbaan ontvang je een rustpensioen. Het bedrag hangt af van je loopbaan en inkomsten.

Overlevingspensioen of overgangsuitkering

Je hebt hier onder bepaalde voorwaarden recht op als je zelfstandige echtgenoot overlijdt.

Pensioen van uit de echt gescheiden/gescheiden echtgenoot

Je hebt hier recht op als je (uit de echt) bent gescheiden van een echtgenoot die zelfstandige is. Het bedrag hangt af van de loopbaan en inkomsten van de voormalige echtgenoot.

Pensioenbonus

Je hebt hier recht op als je als zelfstandige blijft werken terwijl je je pensioen kon opnemen. Neem hiervoor contact op met de Federale Pensioendienst of vraag informatie bij UCM.

Denk aan het VAPZ van UCM!

Met ons sociaal vrij aanvullend sociaal pensioen (Sociaal VAPZ) kan je je verzekeren van een beter pensioen en financiële hulp bij bepaalde gebeurtenissen (moederschap, overlijden, arbeidsongeschiktheid). Contacteer ons voor een offerte op maat.

Ben je op zoek naar personeel?

Groeit je bedrijf en wil je personeel aanwerven? Vertrouw op onze dienst [J'engage.be](https://www.jengage.be)!

Onze adviseurs van het sociaal secretariaat begeleiden je bij elke stap. Ze helpen je om je behoeften in te schatten, de juiste keuze te maken, je formaliteiten te vereenvoudigen en je loonadministratie voor je te regelen.